

ÜHINEMISDOKUMENT

Teema: EUROOPA LIIDU ÜHINE SEISUKOHT
-- 2. teemaplokk „Siseturg“

ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISED

Moldova Vabariik

ELI ÜHINE SEISUKOHT

(pärast Moldova Vabariigi läbirääkimisseisukoha AD 29/26 CONF-MD 5 esitamist)

Läbirääkimiste teemaplokk: 2

Siseturg

**Sealhulgas peatükid 1 („Kaupade vaba liikumine“), 2 („Töötajate vaba liikumine“),
3 („Asutamisõigus ja teenuste osutamise vabadus“), 4 („Kapitali vaba liikumine“),
6 („Äriühinguõigus“), 7 („Intellektuaalomandiõigus“), 8 („Konkurentsipoliitika“),
9 – („Finantsteenused“), 28 („Tarbijakaitse ja tervishoid“)**

Käesolev Euroopa Liidu seisukoht põhineb Moldovaga peetava ühinemiskonverentsi (AD 11/24 CONF-MD 2) jaoks kujundatud üldisel seisukohal ning selle suhtes kohaldatakse nimetatud üldises seisukohas heakskiidetud läbirääkimispõhimõtteid, eelkõige järgmisi:

- Moldova või ELi poolt konkreetse läbirääkimiste peatüki suhtes väljendatud arvamus ei mõjuta mingil viisil seisukohta, mis võidakse võtta teiste peatükkide suhtes;
- kokkuleppeid (isegi osalisi kokkuleppeid), millele on läbirääkimiste käigus konkreetsete peatükkide suhtes jõutud, ei saa pidada lõplikeks enne üleüldise kokkuleppe saavutamist;
- ning samuti läbirääkimisraamistiku punktides 5, 12, 42, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud nõudeid.

EL innustab Moldovat jätkama oma õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimist ning viimase tõhusat rakendamist ja täitmise tagamist ning üldiselt töötama juba enne ühinemist välja ELi poliitikate ja vahenditega võimalikult sarnased poliitikad ja vahendid.

EL märgib, et oma seisukohas AD 29/26 CONF-MD 5 aktsepteerib Moldova 2. teemaplokki käsitlevat ELi *acquis*'d 7. oktoobril 2026 kehtinud kujul ning on valmis seda rakendama Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeval, välja arvatud valdkondades, kus ta on taotlenud 4., 8., 9. ja 28. peatüki jaoks üleminekuaega.

Kokkuvõtliku vastusena Moldova taotlustele üleminekuaegade ja erandite saamiseks tuletab EL meelde oma üldist läbirääkimisseisukohta, et üleminekumeetmed on erandlikud, nende kestus ja ulatus on piiratud ning nendega kaasneb kava, milles on määratud selgelt kindlaks *acquis*' ülevõtmise etapid. Üleminekumeetmed ei tohi hõlmata muudatusi ELi normides ega poliitikates, häirida nende nõuetekohast toimimist ega viia konkurentsi märkimisväärse moonutamiseni.

1. Peatükk 1 „Kaupade vaba liikumine“

EL rõhutab, et seoses kaupade vaba liikumise **üldpõhimõtetega** peab Moldova järgima ELi toimimise lepingu artiklite 34–36 nõudeid ja asjakohast Euroopa Liidu Kohtu praktikat, tagades selle, et enne ühinemist on hõlmatud nii ühtlustatud kui ka ühtlustamata valdkonnad. EL tuletab meelde, et Moldova peab tagama ja viima lõpule vastastikuse tunnustamise klauslite kehtestamise. EL kutsub Moldovat üles määrama kindlaks tehniliste normide kontaktpunkti ja tagama asjaomaste institutsioonide piisava suutlikkuse.

EL võtab teadmiseks, et **horisontaalsete meetmete** osas on Moldova viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse standardimist ja akrediteerimist käsitleva ELi *acquis*'ga, ning märgib, et Moldova peab tagama täieliku vastavusse viimise. EL tervitab asjaolu, et Moldova on juba loonud standardimis- ja akrediteerimisasutused. Samuti peab Moldova tagama vastavusse viimise ELi *acquis*'ga, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia tööstuse tugevdamiseks ja keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul. EL märgib samuti, et Moldova on viinud riigisiseseid õigusaktid osaliselt vastavusse vastavushindamist, metroloogiat, turujärelevalvet, teavitamist ja tootevastutust käsitleva ELi *acquis*'ga. Samuti märgib EL, et Moldova peab märkimisväärselt suurendama turujärelevalvega seotud inim- ja finantsressursse. EL rõhutab, et Moldova peab laiendama turujärelevalve katvust, suutlikkust ja pädevust, et hõlmata kõik sektorid, kus turujärelevalvet tuleks kohaldada.

Lisaks märgib EL, et Moldoval on oma vastavusmärgis. EL innustab Moldovat minema täielikult üle CE-vastavusmärgisele, kui see on ette nähtud ELi *acquis*'ga, ning tugevdama oma turujärelevalvealast suutlikkust, et avastada mittevastavusi CE-vastavusmärgise kohaldamisel.

EL tuleb meelde, et 2023. aastal alustati läbirääkimisi tööstustoodete vastavushindamise ja tunnustamise Euroopa lepingu üle, keskendudes madalpingeseadmeid ja elektromagnetilist ühilduvust käsitlevale ELi *acquis*'le. See leping võimaldaks ELi ja Moldova vahelist kaubavahetust lepinguga hõlmatud sektorites samadel tingimustel, mida kohaldatakse selliste kaupadega kauplemise suhtes Euroopa Liidu liikmesriikide vahel, ning annaks nendes valdkondades enne ühinemist Moldovale juurdepääsu ELi kaupade ühtsele turule ja ELile juurdepääsu Moldova turule.

Seoses **uue ja üldise lähenemisviisiga** märgib EL rahuloluga, et Moldova on kavas viia oma õigusaktid täielikult vastavusse *acquis*'ga, mis käsitleb mänguasjade ohutust, mõõtühikuid, elektromagnetilist ühilduvust, madalpingeseadmeid, isikukaitsevahendeid ja gaasiseadmeid. EL tuleb meelde, et Moldova peab viima lõpule oma õigusaktide vastavusse viimise raadioseadmeid, lifte, lihtsaid surveanumaid, surveseadmeid, plahvatusohtlikus keskkonnas kasutatavaid kaitstesüsteeme, köisteid, ehitustooteid, mõõtühikud, mitteautomaatkaalusid, väikelaevu, pürotehnilisi tooteid, eelpakendatud tooteid ja tsiviilotstarbeliseks kasutamiseks mõeldud lõhkematerjale käsitlevate õigusaktidega ning tagama masinate, välitingimustes kasutatavate seadmete müraemissiooni ja ökodisaini käsitlevate õigusaktide vastavusse viimise. EL rõhutab, et Moldova peab uue ja üldise lähenemisviisi kohasest ELi *acquis*'st tulenevate kohustuste täitmiseks looma piisava haldus- ja rakendussuutlikkuse. EL rõhutab samuti vajadust tagada piisaval tasemel turujärelevalve, mida tuleks kohaldada kõikides asjakohastes sektorites, ja piisaval tasemel vastavushindamine.

Seoses **varasema lähenemisviisi kohase tooteid käsitleva ELi *acquis*'ga** märgib EL rahuloluga, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb REACHi määrust, klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist, häid laboritavasid ja narkootikumide lähteaineid. EL rõhutab samuti, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb aerosoole, traktoreid (põllumajandus, metsandus), väljaspool teid kasutatavate liikurmasinate heitkoguseid, väljaspool teid kasutatavate liikurmasinate tüübikinnituse nõudeid, detergente, samuti kristallklaasi ja ELi liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtusi. EL rõhutab samuti, et Moldova peab tagama piisava haldussuutlikkuse kõigis asjaomastes ministeeriumides ja muudes suure usaldusväärsusega vastutavates asutustes. Peale selle rõhutab EL, et Moldova peab tagama kõigis asjaomastes sektorites piisaval tasemel inim- ja finantsressursid turujärelevalve jaoks. EL kutsub Moldovat üles tagama nõuetekohase kvaliteediga kütuse kättesaadavuse, kui tema õigusaktid on täielikult vastavusse viidud sõidukeid ja väljaspool teid kasutatavate liikurmasinate heitkoguseid käsitleva ELi *acquis*'ga. Samuti kutsub EL Moldovat üles uurima, kas on vaja muuta maanteid ja teepäraldisi, et tagada kooskõlas ELi *acquis*'ga reguleeritud sõidukisüsteemide nõuetekohane toimimine.

Seoses **menetlustoimingutega** märgib EL rahuloluga, et Moldoval on kavas viia oma õigusaktid täielikult vastavusse ELi *acquis*'ga jalatsite ja tekstiili märgistamise valdkonnas. EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga ravimite hinnakujunduse ja hüvitamise läbipaistvuse, tulirelvade ja kaitseotstarbeliste toodete veo valdkonnas, ning märgib, et Moldova peab tagama ka nendes valdkondades täieliku vastavusse viimise. EL rõhutab samuti, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb kristallklaasi ja ELi liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult välja viidavaid kultuuriväärtusi. EL kutsub Moldovat üles suurendama inim- ja finantsressursse, et tagada piisaval tasemel turujärelevalve. Samuti kutsub EL Moldovat üles looma vajalikud registrid kultuuriväärtuste ekspordiks, impordiks ja nendega kauplemiseks.

EL kutsub Moldovat üles tagama meetmete asjakohase kehtestamise ja täieliku rakendamise, et tagada **korruptsioonivastane võitlus** kõigis kaupade vaba liikumisega seotud institutsioonides.

2. Peatükk 2 „Töötajate vaba liikumine“

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le vastavuse tase **tööturule juurdepääsu üldpõhimõtete valdkonnas** on madal, eelkõige mis puudutab töötajate liikumisvabadust seoses riiki sisenemise, seal elamise, töötamise ja tööhõivele juurdepääsu õigusega. EL kutsub Moldovat üles tagama, et ühinemise ajaks oleks ELi kodanikel Moldova tööturule ilma piiranguteta juurdepääs ja neid koheldaks võrdselt Moldova kodanikega. EL märgib, et ühtlasi peab Moldova tagama, et ühinemise ajaks oleksid ELi kodanikel samad töötingimused ning sotsiaalsed ja maksusoodustused kui Moldova kodanikel. EL tuletab samuti meelde, et Moldova peab määrama riikliku asutuse, mis vastutab ELi liikuvate töötajate toetamise eest. Moldova peab tagama piisavad õigused ELi kodanike pereliikmetele, olgu nad siis ELi või kolmandate riikide kodanikud. Samuti kutsub EL Moldovat üles tagama, et ühinemise ajaks oleksid avalikule sektorile juurdepääsu puudutavad piirangud kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga.

EL leiab, et on vaja üleminekumeetmeid, mis võimaldaksid praegustel liikmesriikidel kohaldada meetmeid, millega piiratakse Moldovast pärit töötajate juurdepääsu nende tööturule, ning meetmeid seoses teenuste osutamise vabadusega, mis hõlmab töötajate ajutist liikumist. ELi *acquis*'ga kaitstakse nende ühinenud riikide kodanike õigusi, kes juba elavad ja töötavad seaduslikult teises liikmesriigis. Moldova kodanikke ja nende pereliikmeid ei tohi kohelda ebasoodsamalt võrreldes oma *acquis*'st tulenevaid õigusi kasutavate kolmandate riikide kodanikega. EL tuleb selle küsimuse juurde tagasi läbirääkimiste hilisemas etapis. Komisjon esitab mõjuhinnangu.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, mis käsitleb **täiendavate tööandjapensionide omandamist ja säilitamist ELi piiriülese tööjõu liikuvuse korral**, vastavuse tase on madal. EL märgib, et Moldova peab suurendama teadlikkust ja suutlikkust seoses täiendavate tööandjapensionide skeeme käsitlevate ELi direktiivide sisulise ja isikulise kohaldamisalaga. EL kutsub Moldovat üles viima oma õigusaktid täielikult vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb täiendavate tööandjapensionide omandamist ja säilitamist ELi piiriülese tööjõu liikuvuse korral.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, mis käsitleb **EURESt**, vastavuse tase on madal. EL kutsub Moldovat üles jätkama ettevalmistustööd, sealhulgas tugevdama oma IT-alast ettevalmistust ning tagama, et riiklikul koordinaatsioonibürool on oma ülesannete täitmiseks asjakohased pädevused ja vahendid. EL märgib, et Moldova peab viima lõpule ka oma õigusaktide vastavusse viimise oskusi ja pädevusi näitava ESCO-klassifikaatori osas.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, millega asutatakse **Euroopa Tööjõuamet**, vastavuse tase on madal. EL tunnustab asjaolu, et Moldova allkirjastas 2025. aasta mais koostöökokkulepped Euroopa Tööjõuametiga, et koostööd veelgi tugevdada. EL kutsub Moldovat üles kavandama suutlikkuse suurendamist, seda nii IT-valdkonna kui ka inimressursside osas, ning kutsub Moldovat üles jätkama võitlust deklareerimata töö vastu.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, mis käsitleb **sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimist**, vastavuse tase on madal. EL märgib, et Moldoval on kogemusi sotsiaalkindlustuse koordineerimisega seotud põhimehhanismide osas. EL kutsub Moldovat üles arendama piisavat haldussuutlikkust ning süvendama teadmisi ja jätkama digitaliseerimist, et kohaldada selles valdkonnas ELi *acquis*'d. Samuti innustab EL sõlmima täiendavaid sotsiaalkindlustuslepinguid, eelkõige ELi liikmesriikidega.

EL märgib, et Moldova on kehtestanud üldise korruptsioonivastase raamistiku koos konkreetsete meetmetega, mis on seotud töötajate vaba liikumisega. EL innustab Moldovat tagama riskide kindlakstegemise ja tõhusad korruptsioonivastased meetmed töötajate vaba liikumise valdkonnas ning korruptsioonivastaste asutuste piisava suutlikkuse.

3. Peatükk 3 „Asutamisõigus ja teenuste osutamise vabadus“

EL tervitab asjaolu, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse kutsekvalifikatsioonide vastastikust tunnustamist käsitleva ELi *acquis*'ga. EL tuletab meelde, et Moldoval on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et viia oma õigusaktid vastavusse kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiiviga, eelkõige koolituse miinimumnõudeid käsitlevate sätetega, samuti advokaate käsitleva direktiiviga ja proportsionaalsuse kontrolli direktiiviga. EL kutsub Moldovat üles suurendama oma haldussuutlikkust tulenevalt ELi *acquis*' keerukusest selles valdkonnas, mis nõuab ettevalmistusi aegsasti enne ühinemist.

EL tervitab asjaolu, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga **asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse** valdkonnas. EL kutsub Moldovat üles viima lõpule teenuseosutajate ees seisvate kõigi võimalike tõkete kindlakstegemise ja kõrvaldamise. Lisaks peab Moldova viima oma õigusraamistiku täielikult vastavusse teenuste direktiiviga, et kõrvaldada kõik turulepääsutõkked.

EL tervitab asjaolu, et Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi **postiteenuste** valdkonna *acquis*'ga, selles osas, mis puudutab postiteenuste direktiivi¹ ja postipakkide piiriülese kättetoimetamise teenuse määrust². EL kutsub Moldovat üles tagama täieliku vastavuse ELi postiõiguse normidega ning piisava institutsioonilise suutlikkuse, et jätkata postiteenuste turu arengute jälgimist ja normide täitmise tagamist.

Samuti tunnustab EL asjaolu, et Moldova on rakendanud erimeetmeid korruptsiooni vastu võitlemiseks, eelkõige asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse vallas.

¹ Direktiiv 97/67/EÜ, mida on muudetud direktiiviga 2002/39/EÜ ja direktiiviga 2008/6/EÜ.

² Määrus (EL) 2018/644.

4. Peatükk 4 „Kapitali vaba liikumine“

EL võtab teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga **kapitali vaba liikumise** valdkonnas. Samuti rõhutab EL, et Moldova vastutab selle eest, et ühinemise ajaks oleksid riigi kõik kahepoolsed investeerimislepingud Moldova ja kolmandate riikide vahel kooskõlas *acquis*'ga. EL rõhutab, et Moldova peab ühinemise ajaks lõpetama oma kahepoolsed investeerimislepingud ELi liikmesriikidega, sealhulgas lahendama aegumisklauslitest tulenevad õiguslikud tagajärjed. EL kutsub Moldovat üles tagama kapitali vaba liikumist käsitleva ELi *acquis*' rakendamiseks piisava haldussuutlikkuse ja koordineerimise.

EL rõhutab, et praegu Moldova õiguse alusel kehtivad diskrimineerivad piirangud põllumajandusmaa omandamisele ELi kodanike poolt ei ole kooskõlas *acquis*'ga. Nende piirangute kõrvaldamiseks tuleb Moldova õigusakte reformida. EL võtab teadmiseks Moldova taotluse saada alates ühinemiskuupäevast 30-aastane üleminekuperiood, mille jooksul liberaliseeritakse põllumajandus- ja metsamaa omandamine mitteresidentide poolt. Oma läbirääkimispositsioonis pakub Moldova välja etapiviisilise üleminekukava, mis algab 25. aastal pärast ühinemist.

EL võtab teadmiseks taotluse põhjendamiseks esitatud teabe. EL leiab siiski, et enne, kui EL saab nimetatud taotluse kohta seisukoha võtta, on vaja veelgi üksikasjalikumad teavet. EL kutsub Moldovat üles esitama rohkem teavet eelkõige järgmise kohta:

- a) Ülevaade olukorrast ja kavandatud meetmed õiguskindluse parandamiseks seoses põllumajandusmaa omandistruktuuriga.
- b) Põllumajandusettevõtete suurus ja jagunemine.
- c) Praegune põllumajandusmaa omandistruktuur, täpsustades, kas maa on välismaalaste omandis või neile renditud, ja teave riigi kinnistusraamatu kohta.
- d) Riigi omandis oleva põllumajandusmaa erastamise kavad.
- e) Praegused ja kavandatavad piirangud, mis puudutavad maa omandamist ELi kodanike poolt pärast ühinemist.

EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **makseteenuseid käsitleva** ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, et Moldova peab jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist ELi õigusraamistikuga selles valdkonnas, sealhulgas viima lõpule oma õigusaktide vastavusse viimise makseteenuseid, e-raha ja ühtset euromaksete piirkonda käsitleva *acquis*'ga. EL tuletab meelde, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse piiriüleseid makseid, väikmakseid ja vahendustasusid käsitleva *acquis*'ga.

EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, et Moldova peab jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist selle valdkonna ELi õigusraamistikuga, sealhulgas rahaülekannete osas. EL tuletab meelde, et Moldova peab oma õigusaktid selles valdkonnas ELi *acquis*'ga täielikult vastavusse viima. EL rõhutab, et samuti on prioriteediks rahapesu andmebüroo institutsioonilise suutlikkuse tugevdamine.

EL märgib, et seoses **korruptsioonivastase võitlusega kapitali vaba liikumise valdkonnas** on Moldova kehtestanud mitmed korruptsioonivastased meetmed. EL rõhutab, et nende meetmete tõhusust tuleb suurendada.

5. Peatükk 6 „Äriühinguõigus“

EL tervitab asjaolu, et Moldova on oma **äriühinguõiguse ja äriühingu üldjuhtimise** valdkonna õigusaktid ELi *acquis*'ga osaliselt vastavusse viinud. EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi *acquis*'ga äriühingute riigisisese ühinemise ja jagunemise ning äriühingute asutamise ja kapitalinõuete valdkonnas ning täielikult vastavusse ühe osanikuga osaühinguid käsitleva ELi *acquis*'ga, ning rõhutab samas, et Moldova peab viima lõpule oma õigusaktide vastavusse viimise ELi *acquis*'ga, mis käsitleb äriühingute asutamist, kapitalinõudeid ning aktsiaseltside riigisisest ühinemist ja jagunemist.

EL märgib, et Moldova peab viima lõpule oma õigusaktide vastavusse viimise *acquis*'ga nii osaühingute kui ka aktsiaseltside suhtes kohaldatavate **avalikustamisnõuete** ning digitaalsete vahendite ja menetluste, sealhulgas registrite sidestamise (BRIS) nõuete osas.

EL kutsub Moldovat üles viima oma õigusaktid vastavusse **piiriüleseid tehinguid** (ühinemised, jagunemised ja ümberkujundamised) käsitleva ELi *acquis*'ga ning tegema kõik vajalikud halduslikud muudatused, et järgida määrusi, mis käsitlevad Euroopa eri õiguslikke vorme (Euroopa äriühing), Euroopa majandushuviühingut ja Euroopa ühistu põhikirja.

EL märgib, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **kohustuslikku auditit ja äriühingute aruandlust** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL kutsub Moldovat üles jätkama avaliku auditijärelevalveorgani suutlikkuse suurendamist. EL rõhutab, et Moldova peab jätkama oma õigusaktide vastavusse viimist ELi *acquis*'ga, mis käsitleb noteeritud äriühingute raamatupidamis- ja läbipaistvusnõudeid, riikidepõhiseid aruandeid ja suuruskriteeriume. EL kutsub Moldovat üles jälgima *acquis*' arengut osana oma õigusaktide vastavusse viimise kavadest äriühingute kestlikkusaruandlust käsitleva *acquis*'ga.

EL tuletab samuti meelde, et Moldova peab viima lõpule oma õigusaktide vastavusse viimise *acquis*'ga, mis käsitleb **aktsionäride õigusi**, ülevõtmispakkumisi ja kestlikkusalast hooldsuskohustust (äriühingu üldjuhtimine).

EL kutsub Moldovat üles jätkama **korruptsioonivastase võitluse meetmete** võtmist äriühinguõiguse ja äriühingu üldjuhtimise valdkonnas ning jätkama jõupingutusi seoses rakendamise, digitaliseerimise, usaldusväärsuse edendamisega avalikus ja erasektoris ning tulemuste saavutamise erasektori korruptsioonivastase võitluse alaste uurimiste valdkonnas.

6. Peatükk 7 „Intellektuaalomandiõigus“

EL peab tervitatavaks, et intellektuaalomandiõiguse valdkonnas on Moldova õigusaktid suurel määral vastavusse viidud ELi *acquis*'ga ning innustab riiki säilitama oma praegust vastavusse viimise hoogu. Moldova on loonud põhilised haldusstruktuurid, mis on vajalikud intellektuaalomandiõiguste haldamiseks ja täitmise tagamiseks. EL innustab Moldovat tagama nende haldusstruktuuride tõhusa toimimise ja piisava suutlikkuse, et toetada ülejäänud seadusandlike nõuete ülevõtmist ja rakendamist.

Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste valdkonnas võtab EL teadmiseks, et Moldova õigusaktid on suurel määral viidud vastavusse ELi *acquis*'ga, sealhulgas ELi autoriõiguse direktiiviga³, ning väljendab heameelt Moldova poolt 2024.–2027. aasta riikliku tegevuskava raames tehtud edusammude üle. EL rõhutab, et õigusaktide vastavusse viimist tuleb jätkata, eelkõige seoses digitaalse ühtse turu direktiiviga⁴, ringhäälingu- ja taasedastamisnormidega (SatCab I ja II), õiguste kollektiivse teostamisega, orbeste, rendi- ja laenutamissoigustega, edasimüügiõigustega, Marrakechi lepinguga ja võrgusisuteenuste piiriülese kaasaskantavusega, innustades riiki viima oma õigusaktid täielikult vastavusse 2026. aastaks. EL tervitab Moldova kavatsust saada juurdepääs EUIPO orbeste andmebaasile.

EL peab positiivseks, et Moldova on viinud ELi *acquis*'ga suurel määral vastavusse oma **tööstusomandiõiguse** valdkonna õigusaktid. Moldova teeb nii taimekaitsevahendite kui ka ravimite küsimuses oma õigusaktide täiendava kaitse tunnistuse määrustega vastavusse viimisel edusamme. EL kutsub Moldovat üles jätkama oma õigusaktide viimist vastavusse *acquis*'ga, mis on seotud käsitööstuslike ja tööstustoodete patentide, kaubamärkide, tööstusdisainilahenduste ja geograafiliste tähistega.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas.

⁴ Direktiiv (EL) 2019/790.

EL tuleb meelde, et ELi/EMP õiguste ammendumine on aluspõhimõte, mis on ühtse turu alus ja mida kõik liikmesriigid peavad ühinemisel järgima. Kuna see ammendumise süsteem on seotud ühtse turuga, ei saa seda praegu Moldova suhtes kohaldada. Asjaomastesse intellektuaalomandi õigusaktidesse tehtavad muudatused peaksid seetõttu sisaldama sätteid, millega tagatakse ELi/EMP õiguste ammendumine alates ühinemiskuupäevast.

Samuti kutsub EL Moldovat üles viima oma õigusaktid täielikult vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb ravimite täiendava kaitse tunnistusi. EL rõhutab, et kavandatud muudatustega sätestatakse muu hulgas, et alates Moldova ühinemise kuupäevast on ravimi või taimekaitsevahendi turule laskmiseks vajaliku esmase müügiloa kuupäevaks see kuupäev, mil selline luba mõnes ELi liikmesriigis esimest korda väljastati. EL tuleb meelde, et *acquis*' kohaselt on asjakohane kuupäev sellise loa ELis / Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) väljastamise kuupäev. EL rõhutab samuti selle olulisust, et toodetele, mida Moldova ühinemiskuupäeval kaitseb ELis kehtiv aluspatent – sealhulgas ravimid ja taimekaitsevahendid – võidakse anda täiendava kaitse tunnistusi. Lõpetuseks rõhutab EL, et Moldova peab viima oma õigusaktid täielikult vastavusse täiendava kaitse tunnistuse nõudest loobumist käsitleva määrusega (EL) 2019/933 ning et sundlitsentsimise puhul on *acquis*' täielik ülevõtmine endiselt vajalik.

EL tuleb meelde ELi kaubamärkide ja ELi disainilahenduste ühtsust, ning toonitab, et ühinemisel laieneb ELi kaubamärkide ja disainilahenduste kohaldamisala Moldovale vastavalt asjakohastele määrustele.

EL tuleb meelde, et vastavalt ELi kaubamärgimäärusele laienevad alates uue liikmesriigi ühinemise kuupäevast tema territooriumile ELi kaubamärgid, mis on registreeritud või taotletud kõnealuse määruse kohaselt enne ühinemiskuupäeva.

Intellektuaalomandiõiguste **täitmise tagamise** osas märgib EL, et Moldova on viinud oma õigusaktid asjaomase direktiiviga⁵ osaliselt vastavusse. EL rõhutab vajadust viia riigisiseseid õigusaktid rohkem vastavusse üldpõhimõtete ja täitmise tagamise mehhanismidega, sealhulgas kohtulike tõkenditega. EL kutsub Moldovat üles veelgi parandama intellektuaalomandiõiguste täitmise tagamist, eelkõige suurendades kohtuasjade, kontrollide ja sanktsioonide hulka. EL innustab Moldovat jätkama teadlikkuse suurendamise algatusi ja koolitusprogramme, et tugevdada täitmise tagamise alast suutlikkust. Eelkõige tuleks pakkuda koolitust töötajatele, kohtunikele ja prokuröridele ning suurendada inimressursse.

EL märgib, et seoses **korruptsioonivastase võitlusega intellektuaalomandiõiguste valdkonnas** on Moldovas kehtestatud konkreetset korruptsioonivastased meetmed. EL rõhutab, et nende meetmete rakendamine on endiselt väga oluline, et tagada intellektuaalomandiõiguste valdkonnas terviklikkus ja läbipaistvus.

7. Peatükk 8 „Konkurentsipoliitika“

EL märgib, et **konkurentsipoliitika õigusraamistiku** osas on monopolidevastased õigusaktid suurel määral vastavusse viidud ELi esmase *acquis*'ga, kuid on teatavaid õigusakte, millega Moldova õigusaktid veel vastavuses ei ole. Eelkõige märgib EL, et riigisiseseid õigusaktid ei ole ECN+ direktiivi⁶ (välja arvatud piiriülesed aspektid) ja konkurentsioiguse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamist käsitleva direktiivi⁷ sätetega veel täielikult vastavusse viidud. Lisaks märgib EL seoses liikmesriikide võimalusega kohaldada riigisiseseid ühinemiste kontrollimist käsitlevaid norme, et Moldova on viinud ühinemiste kontrollimist käsitlevad õigusaktid osaliselt vastavusse, samas kui vastavusse viimist menetlusnormide ja ELi pehme õiguse teatud elementidega tuleb veel jätkata. Ühtlasi märgib EL, et Moldova riigiabi määratlus on ELi *acquis*'ga üldiselt kooskõlas ning tuleb viia sellega täielikult vastavusse. EL rõhutab, et Moldova riigiabi käsitlevad õigusnormid on ELi *acquis*'ga osaliselt vastavusse viidud, sealhulgas menetlusnormide, horisontaalsete ja valdkondlike abivahendite ning konkreetsete abivahendite osas. Lisaks märgib EL, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse üldist majandushuvi pakkuvate teenuste liberaliseerimist käsitleva ELi *acquis*'ga ja kohaldatavate läbipaistvusnormidega. EL tuletab meelde, et Moldova peab viima lõpule õigusaktide vastavusse viimise ELi *acquis*'ga konkurentsipoliitika õigusraamistiku puhul, sealhulgas esmaste ja teiseste õigusaktide kaudu.

⁵ Direktiiv 2004/48/EÜ.

⁶ Direktiiv (EL) 2019/1.

⁷ Direktiiv (EL) 2014/104.

Institutsioonilise raamistiku ja rakendussuutlikkuse osas peab EL tervitatavaks asjaolu, et organisatsioonilise struktuuri seisukohast on riigis olemas väljakujunenud, oma tegevuses sõltumatu ja toimiv konkurentsiamet, mis vastutab monopolidevastase võitluse, ühinemiste ja riigiabi kontrolli valdkonna eest. EL rõhutab, et tõhusa täitmise tagamiseks on olulised nii õigusaktide täielik vastavusse viimine kui ka Moldova konkurentsinoõukogu sõltumatuse, ressursside piisavuse, täieõiguslike volituste ja menetluste tagamine. EL märgib, et Moldova haldussuutlikkust monopolidevastase võitluse, ühinemiste ja riigiabi valdkonnas tuleb tugevdada, pidades silmas täitmata ametikohtade arvu. Moldova konkurentsinoõukogu töötajad peaksid saama pidevat koolitust. EL tuletab meelde, et Moldova peab jätkama tugevate tulemuste saavutamist konkurentsi valdkonna nõuete täitmise tagamisel.

Moldova taotleb ametlikult, et ta saaks pärast ühinemist viieaastase üldise üleminekuperioodi, mida kohaldatakse kõigi enne ühinemiskuupäeva kehtinud riigiabimeetmete suhtes. See hõlmab selliseid meetmeid nagu Moldova IT-park (MITP), väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) maksusoodustusrežiim ning tööstusparkide toetusmehhanismid.

Moldova väidab, et MITP meetme ennetähtaegne lõpetamine kahjustaks õiguskindlust, häiriks pikaajalist äriplaneerimist ja vähendaks investorite usaldust. Võttes arvesse meetme sektoripõhisust ja innovatsioonipõhise konkurentsi kõrget taset digimajanduses, on meetmel piiratud moonutav mõju konkurentsile laiemal turul. Lisaks väidab Moldova, et VKEdes suhtes kohaldatava maksusoodustusrežiimi ennetähtaegne lõpetamine võib destabiliseerida Moldova VKEdes sektorit ja takistada jõupingutusi õiglase maksustamise saavutamiseks. Taotletud üleminekuperiood võimaldaks Moldoval viia lõpule maksukulude läbivaatamise, tugevdada riigiabiasutusi ja viia toetuskavad kooskõlla ELi õigusega, säilitades samal ajal oma VKEdes konkurentsi- ja vastupanuvõime. Tööstusparkide osas väidab Moldova, et tegemist on Moldova regionaalarengu, töökohtade loomise ja investeringute olulise edendajaga, sest neis tegutseb üle 100 ettevõtte ja need olid 2024. aastaks kaasanud ligikaudu 210 miljoni euro väärtuses investeringuid. Moldova väidab, et olemasoleva raamistiku, eelkõige parkide tegevuse seisukohast vajalike maakasutus- ja liisingumeetmete enneaegne lõpetamine häiriks käimasolevaid investeerimisprojekte, kahjustaks piirkondliku ühtekuuluvuse alaseid jõupingutusi ja vähendaks Moldova tööstussektori vastupanuvõimet.

Moldova väidab, et kõigi enne ühinemiskuupäeva kehtinud riigiabimeetmete jaoks on vaja viieaastast üleminekuperioodi, et võimaldada Moldoval kohaneda riigiabi ja konkurentsi käsitleva ELi *acquis*'ga, viia lõpule institutsioonide tugevdamine ning tagada, et tema poliitika viiakse järkjärgult kooskõlla ELi eesmärkidega, sealhulgas rohe- ja digipöördega.

EL võtab teadmiseks teabe, mille Moldova on esitanud oma taotluse toetuseks, ning rõhutab, et on oluline tagada ühtsel turul võrdsed tingimused. EL leiab siiski, et enne, kui EL saab nimetatud taotluse kohta seisukoha võtta, on vaja veelgi üksikasjalikumat teavet. EL kutsub Moldovat üles esitama rohkem teavet taotluste ulatuse, asjaomaste meetmete üksikasjade ja kõnealuse riigiabi rahalise väärtuse kohta.

EL märgib, et konkurentsinoukogul on oluline roll 2024–2028. aasta korruptsioonivastase võitluse programmis, mille konkreetne eesmärk on tõhustada 2028. aastaks riigiabi andmise läbipaistvuse mehhanismi.

8. Peatükk 9 „Finantsteenused“

EL võtab teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **panku ja finantskonglomeraate** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL võtab teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse krediitiasutuste suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuetega, ning tuletab meelde, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse kapitalinõuete direktiivi ja kapitalinõuete määruse viimaste versioonidega. EL rõhutab, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb investeerimisühingute ja finantskonglomeraatide suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning pandikirju. EL rõhutab samuti, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga hoiuste tagamise skeemide valdkonnas, eelkõige kaitstud hoiustajate suuruse ja liikide osas. EL märgib samuti, et finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku valdkonnas on Moldova viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse esimese pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga, ning tuletab meelde, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse teise pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiviga⁸. Ühtlasi rõhutab EL, et Moldova peab veelgi tugevdama oma järelevalvesuutlikkust, et tulla toime ELi *acquis*'st tuleneva vastutuse suurenemisega.

⁸ Direktiiv (EL) 2019/879.

EL võtab teadmiseks Moldova taotluse saada **pangandussektori jaoks** viieaastane või kuni 2035. aastani kestev **üleminekuperiood**, mis on üles ehitatud järgmiselt: Euroopa finantspassi järkjärguline kasutuselevõtmine, hoiuste tagamise ülemmäära järkjärguline suurendamine ning pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi kohase omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude järkjärguline rakendamine.

EL võtab teadmiseks kõnealuste taotluste põhjendamiseks esitatud teabe. EL leiab aga, et enne kui ta saab nimetatud taotluste suhtes seisukoha võtta, on vaja üksikasjalikumat teavet, ning kutsub Moldovat üles esitama rohkem teavet järgmise kohta:

- a) sektori suurus ja struktuur, sealhulgas ELi pankade tüdarettevõtjate olemasolu ja nende turuosa;
- b) hinnanguline täiendavate osamaksete summa, mis tuleb koguda, et hoiuste tagamise skeem saaks täita oma võimalikud kohustused, kui hoiuste tagamise ulatust suurendataks 100 000 euroni, ning aeg, mida hoiuste tagamise skeem vajab selliste rahaliste vahendite loomiseks, mis võimaldaksid tal täita võimalikud nõuded, kui hoiuste tagamise ulatust suurendataks 100 000 euroni;
- c) hoiuste eeldatav kasv;
- d) hoiustajate arv ja struktuur ning hoiuste keskmine suurus hoiustajate liikide kaupa;
- e) kavandatud järkjärgulise suurendamise ajakava ELi ülemmäärade saavutamiseks;
- f) kavandatud meetmed omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude instrumentide turu arengu soodustamiseks;
- g) kava omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude järkjärguliseks rakendamiseks pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi alusel;
- h) kavandatud meetmed järelevalvesuutlikkuse suurendamiseks ja ohutu turulepääsu tagamiseks;

- i) kavandatud meetmed kapitalivoogude liberaliseerimisega seotud volatiilsuse vältimiseks;
- j) krediidiühistute usaldatavusriski profiili hindamine.

EL võtab teadmiseks Moldova taotlused saada **kapitaliturgude jaoks** viieaastane või kuni 2035. aastani kestev **üleminekuperiood**, mis hõlmab kahte omavahel seotud meetet: investoritele makstava hüvitise ülemmäära järkjärguline suurendamine 20 000 euroni ning investeerimisühinguid käsitleva määruse /investeerimisühinguid käsitleva direktiivi usaldatavusnõuete järkjärguline rakendamine.

EL võtab teadmiseks kõnealuste taotluste põhjendamiseks esitatud teabe. EL leiab aga, et enne kui ta saab nimetatud taotluste suhtes seisukoha võtta, on vaja üksikasjalikumate teavet, ning kutsub Moldovat üles esitama rohkem teavet järgmise kohta:

- a) investoritele makstava hüvitise ülemmäära järkjärgulise kasutuselevõtu kava ettepanek;
- b) hüvitise piirmäära tõstmise eeldatav mõju olemasolevatele ettevõtetele;
- c) mõjutatud investorite liik ja arv;
- d) investorite keskmine portfelli investorite liikide kaupa;
- e) investeerimisühingute jaoks kavandatud järkjärguline kapitalinõuete rakendamise kava, mille eesmärk on jõuda ELi kapitalinõuete tasemeni, ning kavandatud kava teostatavuse analüüs, milles esitatakse üksikasjalik teave investeerimisühingute liikide kaupa vastavalt nende tegevusloa kohasele tegevusele ja sellele, kas nad kuuluvad pangandusgruppidesse;
- f) investeerimisühingute kapitalinõuete praegune struktuur ja sisu kaetud riski liikide kaupa ning ülevaade olemasolevatest järelevalvevahenditest, millega tagatakse investeerimisühingute pidev nõuetele vastavus;
- g) investeerimisühingute praegune omavahendite koosseis ja kapitalinõuete tasemed, esitades üksikasjaliku teabe investeerimisühingute liikide kaupa vastavalt nende tegevusloa saanud tegevusele ja sellele, kas nad kuuluvad pangandusgruppidesse;

EL märgib, et Moldova taotleb viieaastast üleminekuperioodi, et rakendada ühekordset kindlustusmakset ja miinimumsummasid, mis on kaetud kohustusliku **kindlustusega** vastavalt mootorsõiduki valdaja vastutuskindlustuse direktiivile ja solventsuskapitalinõudega vastavalt Solventsus II direktiivile.

EL võtab teadmiseks taotluse põhjendamiseks esitatud teabe. EL kutsub Moldovat üles seda taotlust uuesti läbi vaatama.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, mis käsitleb **kindlustus- ja tööandjapensione**, vastavuse tase on madal. EL rõhutab, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse Solventsus II korraga. EL rõhutab, et Moldova peab viima lõpule oma õigusaktide liikluskindlustust käsitleva *acquis*'ga⁹ vastavusse viimise. EL tuletab meelde, et Moldova peab viima *acquis*'ga vastavusse oma kindlustustoodete turustamist käsitlevad õigusaktid. EL märgib samuti, et Moldova peab tagama piisava haldus- ja institutsioonilise suutlikkuse, pidades silmas vastutuse suurenemist ja tulevase kohustusi, mis tulenevad areneva ELi *acquis*' kohaldamisest.

EL võtab teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse **finantsturutaristut** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb arvelduse lõplikkust ja finantstagatise. EL rõhutab, et Moldova peab hiljemalt ühinemise ajaks täitma nõuded, mis on sätestatud Euroopa turu infrastruktuuri määruse viimases versioonis¹⁰, väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute määruse viimases versioonis ja väärtpaberite keskedepositooriumide määruse viimases versioonis¹¹.

EL märgib, et Moldova õigusaktide ELi *acquis*'le, mis käsitleb **väärtpaberiturge ja investeerimisteenuseid**, vastavuse tase on madal. Samuti märgib EL, et Moldova õigusaktide *acquis*'le, mis käsitleb prospekte, ja MiFID 2-le¹² vastavuse tase on madal. EL tuletab meelde, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse prospekte käsitleva ELi *acquis*'ga, MiFID 2-ga, finantsinstrumentide turgude määrusega¹³, vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate direktiiviga ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga. EL märgib lisaks, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse hüpoteekkrediiti käsitleva *acquis*'ga¹⁴.

⁹ Direktiiv 2009/103/EÜ.

¹⁰ Määrus (EL) nr 648/2012.

¹¹ Määrus (EL) nr 909/2014.

¹² Direktiiv 2014/65/EL.

¹³ Määrus (EL) nr 600/2014.

¹⁴ Direktiiv 2014/17/EL.

EL võtab teadmiseks, et Moldova ei ole veel viinud oma õigusakte vastavusse **kestlikku rahandust ja digirahandust** käsitleva ELi *acquis*'ga. EL kutsub Moldovat üles viima oma õigusaktid vastavusse tegevuskerksust ja krüptovarasid käsitleva ELi *acquis*'ga ning jälgima ELi *acquis*' arengut osana oma kavadest viia oma õigusaktid vastavusse kestliku rahanduse *acquis*'ga.

EL peab positiivseks, et Moldova on võtnud kasutusele konkreetseid meetmed **korruptsioonivastaseks võitluseks** peamistes finantsteenustega ja nendega seotud õigusaktide järgimise tagamisega tegelevates organites. EL rõhutab, et on oluline jätkata finantsteenuste valdkonnas korruptsioonivastast võitlust.

9. Peatükk 28 „Tarbijakaitse ja tervishoid“

EL märgib, et **tarbijakaitse** valdkonnas on Moldova viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse kaupade müügi teatavaid aspekte käsitleva ELi *acquis*'ga. EL kutsub Moldovat üles viima oma õigusaktid lõpuni vastavusse ELi süsteemi „Safety Gate“ ja tootevastutust käsitleva ELi *acquis*'ga. EL võtab ühtlasi teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb üldist tooteohutust ja turujäreleva valvet, ELi süsteemi „Safety Gate“ ja tootevastutust. Samuti on Moldova viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb liidu tarbijakaitse normide paremat täitmise tagamist ja ajakohastamist, tarbija õigusi, tarbijale suunatud finantsteenuste kaugturstust, ebaõiglasi tingimusi tarbijalepingutes, tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamist, ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid, digitaalse sisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavaid aspekte, osaaajalise kasutamise õigust, pikaajalisi puhkusetootmeid, edasimüüki ja vahetuslepinguid, pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid, krediitilepinguid ning tarbijavaidluste alternatiivset lahendamist. Õigusaktid tuleb viia vastavusse ka ELi *acquis*'ga, mis käsitleb tarbijate võimestamist rohepöördel ja mis jõustub ELis 2026. aasta septembris.

EL rõhutab, et Moldova peab viima oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ning maksekontoga seotud tasude võrreldavust, maksekonto vahetamist ning põhimaksekontole juurdepääsu. Moldova peab tugevdama oma nõuete täitmise tagamise suutlikkust ja tagama suutlikkuse suurendamise, et saavutada vajalik võimekus tarbijate jaoks olulise ELi *acquis*' järgimise kindlustamiseks. Lisaks peaks Moldova ELi *acquis*' nõuetele vastavuse tagamiseks tegelema võimaliku ohuga, et tema tarbijakaitsealase koostöö asutused ei saa tõhusalt rakendada ja kasutada oma miinimumvolitusi (mida kätkeb endas kehtiv riigi kontrolli alane seadus). Moldova on juba loonud Euroopa tarbijakeskuse, et teavitada tarbijaid nende õigustest ühtsel turul ja abistada neid piiriülestes vaidlustes, kavatsusega alustada koostööd Euroopa tarbijakeskuste võrgustikuga (ECC-Net), kui läbirääkimised Moldovaga on jõudnud hilisemasse etappi.

EL võtab teadmiseks asjaolu, et **rahvatervishoiu** valdkonnas on Moldova õigusaktid kavandatud olema täielikus vastavuses ELi *acquis*'ga, mis käsitleb tubakatoodete reklaami, suitsetamise ennetamist ja tubakatoodete tarbimise piiramise parandamise algatusi ning audiovisuaalmeedia teenuseid (seoses tubaka- ja seonduvate toodetega), kosmeetikatooteid, verd, tervisealast teavet, vaimset tervist, alkoholi liigtarvitamist ja uimastite kuritarvitamise ennetamist ning tervisealast ebavõrdsust. EL kutsub Moldovat üles viima oma õigusaktid vastavusse terviseandmeid puudutavate ELi koostalitlusstandardite ja andmekaitsestandarditega. EL võtab samuti teadmiseks, et Moldova on viinud oma õigusaktid osaliselt vastavusse ELi *acquis*'ga, mis käsitleb tubaka- ja seonduvate toodete tootmist, esitlemist ja müüki, isevalmistatavate sigarettide tubakat ja terviseohu hoiatusi, e-sigaretti, tubakatoodete kohta teabe kättesaadavaks tegemist, suitsu- ja aerosoolivaba keskkonda, inimervishoius kasutatavaid ravimeid, veterinaarravimeid, kudesid, rakke ja elundeid, harvikaigusi, vähktõbe, e-tervist, tervisetehnoloogia hindamist ning nakkushaigusi ja piiriüleseid terviseohte. EL rõhutab, et Moldova peab oma õigusaktide vastavusse viimise kõigis neis valdkondades lõpule viima ning viima oma õigusaktid vastavusse ka tubakat ja seonduvaid tooteid, meditsiiniseadmeid ja harvikravimeid ning tehniliste normide kontaktpunkti käsitleva ELi *acquis*'ga. EL rõhutab, et inim- ja veterinaarravimitele enne ühinemist antud load tuleb ajakohastada, et need vastaksid asjakohasele ELi *acquis*'le. Lisaks kutsub EL Moldovat üles parandama haavatavate elanikkonnarühmade tervist, tagades neile võrdse juurdepääsu kvaliteetsetele tervishoiuteenustele, sealhulgas tagades, et romad on kohustusliku tervisekindlustussüsteemiga piisaval määral hõlmatud. Moldova peab looma piiriülese tervishoiu riikliku kontaktpunkti ja täielikult jõustama suitsetamiskeelud kooskõlas ELi *acquis*'ga. Samuti kutsub EL Moldovat üles suurendama oma meditsiinitöötajate arvu ning haldus- ja tehnilist suutlikkust rahvatervishoiu valdkonnas, sealhulgas kosmeetikatoodete, vere, kudede, rakkude ja elundite, nakkushaiguste, terviseturbe, onkoloogia ning elanikkonna elektromagnetväljadega kokkupuute seire valdkonnas.

EL võtab teadmiseks, et Moldova taotleb pärast Euroopa Liiduga ühinemist viieaastast üleminekuperioodi direktiivi 2001/83/EÜ (inimtervishoius kasutatavate ravimite kohta) artikli 8 lõikes 2 ja määruse (EÜ) nr 726/2004 (milles sätestatakse ühenduse kord inim- ja veterinaarravimite lubade andmise ja järelevalve kohta ning millega asutatakse Euroopa Raviamet) artiklis 2 sätestatud nõuete täitmiseks.

EL tuletab meelde, et ELis inimeste tervisega seotud ohutuse tagamiseks on oluline tagada ravimeid käsitleva ELi *acquis*' nõuete täitmine ja ravimite kättesaadavus. Lisaks märgib EL, et Moldova taotlus ei ole seotud mitte ainult loanõuetega, vaid ka muude aspektidega, mis on reguleeritud ravimeid käsitleva ELi õigusega, sealhulgas ravimiohutuse järelevalvega. EL tuletab samuti meelde, et mis tahes üleminekuperiood peaks olema võimalikult lühike ja võimalikult piiratud ulatusega, et mitte ohustada muudes ELi liikmesriikides kättesaadavate ravimite ohutust, ning et kaaluda tuleb nõuetekohaseid tagatisi, nagu nõuetele mittevastavate ravimite väljajätmine vastastikusest tunnustamisest teistes ELi liikmesriikides või paralleelkaubandusest. Enne kui EL saab selle taotluse suhtes seisukoha võtta, kutsub EL selle taotluse täieliku hindamise ning selle kestuse ja ulatuse analüüsimise võimaldamiseks Moldovat üles esitama täiendavat teavet järgmise kohta:

- a) hinnanguline mõju Moldova ravimitööstusele;
- b) selliste inimtervishoius kasutatavate ravimite arv, mis on:
 - i) Moldovas registreeritud, kuid ei ole ELis saanud luba;
 - ii) Moldovas registreeritud ja saanud ELis loa tsentraliseeritud loaandmismenetluse alusel;
 - iii) Moldovas registreeritud ja saanud ühes liikmesriigis loa riiklikus loaandmismenetluses (ka dünaamiliste stsenaariumide kohased arvud – võimaluse korral eeldatavad arvud ühinemise hetkel);

- c) pidades silmas ravimite riikliku registreerimise kohandamist ELi müügilubade nõuetega, see, kuidas on Moldova tööstusele ja riiklikele haldusasutustele avalduva mõju hindamisel arvesse võetud erinevate ELi *acquis*' kohaste loaandmismenetluste erinevat keerukust;
- d) patsientide varustamine esmatähtsate ravimitega Moldovas ja praeguses ELis;
- e) see, mil määral on praegu Moldovas turule laskmise loa saanud kodumaiste ja väljastpoolt ELi hangitud ravimite koostis identne nende inimravimite koostisega, millele komisjon on andnud loa tsentraliseeritud loaandmismenetluse alusel.

EL peab positiivseks, et Moldoval on olemas institutsiooniline raamistik **korruptsioonivastaseks võitluseks** tarbijakaitse ja tervishoiu valdkonnas, ning eeldab, et Moldova tagab nendes valdkondades usaldusväärsuse hea taseme.

* * *

Võttes arvesse ettevalmistuste praegust seisu ja eeldades, et Moldova peab oma õigusaktide järgmistes peatükkides käsitletud ELi *acquis*'ga vastavusse viimiseks ja ELi *acquis*' rakendamiseks jätkama edusammude tegemist, märgib EL, et käesoleva peatüki võib sulgeda üksnes ajutiselt pärast seda, kui EL on leidnud, et on täidetud järgmised kriteeriumid:

1. peatükk „Kaupade vaba liikumine“

- Moldova on viinud oma õigusaktid *acquis*'ga suurel määral vastavusse, olles kehtestanud vastastikuse tunnustamise klauslid ning teinud riigi õigusaktides ja haldustavades vajalikud muudatused, täites sellega ELi toimimise lepingu artiklitest 34–36 tulenevad kohustused.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse ELi horisontaalse tootealase *acquis*'ga ning tõendanud, et ta on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse kõnealuse peatüki ELi tootealase *acquis*'ga, eelkõige sektorites, kus vastavusse viimine on seni olnud ebapiisav või piiratud.
- Moldova on näidanud, et tal on olemas piisav haldussuutlikkus ja ranged usaldusväärsusstandardid, et ühinemise ajaks nõuetekohaselt rakendada kõigi kaupade vaba liikumist mõjutavate horisontaalsete valdkondade (sealhulgas standardimine, akrediteerimine, metroloogia, vastavushindamine ja turujärelevalve) õigusakte ning kõnealuse peatüki ELi tootealast *acquis*'d ja tagada nende nõuete täitmine.

2. peatükk „Töötajate vaba liikumine“

- Moldova on näidanud, et tal on olemas asjakohased struktuurid ja täitmise tagamise suutlikkus, et ühinemise ajaks nõuetekohaselt rakendada töötajate vaba liikumist käsitlevat *acquis*'d.

3. peatükk „Asutamisõigus ja teenuste osutamise vabadus“

- Moldova on vastu võtnud ja esitanud Euroopa Komisjonile ELi asjaomase *acquis*'ga kooskõlas oleva reguleeritud kutsealade loetelu, milles on toodud välja iga kutseala alla kuuluvad tegevused ja reguleerimise põhjendused.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse muudetud direktiivi 2005/36/EÜ sätetega, mis käsitlevad koolituse miinimumnõudeid, ning on viinud nende nõuetega vastavusse õppekavad, mille alusel saadakse reguleeritud kutseala kvalifikatsioon.

- Moldova on teenuste direktiivi ülevõtmisega viinud oma teenuseid käsitlevad horisontaalsed õigusnormid ELi *acquis*'ga vastavusse ja on tõendanud suurt valdkondlike õigusaktide vastavust ning sellega seotud haldussuutlikkust.
- Moldova on oma õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimiseks tunnistanud kehtetuks kõik kodakondsuse nõuded, mis on kehtestatud teenuste osutamise valdkonnale juurdepääsuks ja selles valdkonnas tegutsemiseks, välja arvatud ELi toimimise lepingu artikli 51 kohased õigustatud ja proportsionaalsed kodakondsuse nõuded. Kõnealuseid muudatusi tuleb kohaldada hiljemalt ühinemise kuupäevaks.

4. peatükk „Kapitali vaba liikumine“

- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse kapitali liikumist käsitleva *acquis*'ga ning on tõendanud, et on võimeline seda ELiga ühinemise ajaks täielikult rakendama, tagades, et kõik allesjäänud piirangud kõrvaldatakse.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga maksete valdkonnas, eelkõige makseteenuseid siseturul (makseteenuste direktiiv muudetud kujul), piiriüleseid makseid ja ühtset euromaksete piirkonda käsitleva *acquis*'ga, ning on tõendanud, et on võimeline seda ELiga ühinemise ajaks täielikult rakendama.
- Moldova on viinud oma õigusaktid täielikult vastavusse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonda käsitleva ELi *acquis*'ga (eelkõige rahapesuvastane direktiiv, rahapesuvastane määrus ning rahaülekannete määrus muudetud kujul). Moldova on tõendanud, et tal on piisav haldussuutlikkus, et nõuetekohaselt rakendada asjaomaseid rahapesu / terrorismi rahastamise vastaseid õigusakte ja kohustusi ning tagada nende järgimine ja täitmine, ning saavutab käegakatsutavat edu heade tulemuste poole pürgimisel. Moldova on näidanud, et on valmis ELi *acquis*'d ühinemiskuupäevast alates täielikult rakendama.

6. peatükk „Äriühinguõigus“

- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*' üldsätetega, mis käsitlevad äriühinguõigust, äriühingute asutamist ja kapitalinõudeid ning piiratud vastutusega äriühingute asutamist ja toimimist.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse *acquis*'ga, mis käsitleb äriühingute ja filiaalidega seotud avalikustamisinõudeid ning digitaalsete vahendite ja menetluste kasutamist äriühinguõiguses, sealhulgas registrite sidestamise süsteemi (BRIS) nõudeid.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga äriühingute riigisisese ühinemise ja jagunemise ning äriühingute asutamise ja kapitalinõuete valdkonnas, samuti piiriüleste tehingute (ümberkujundamine, ühinemine ja jagunemine) valdkonnas ning piiratud vastutusega äriühingute asutamise ja toimimise valdkonnas.
- Moldova on viinud oma kapitaliturge käsitlevad õigusaktid ja asjaomased rakendusaktid vastavusse ELi *acquis*'ga, sealhulgas läbipaistvusdirektiivi viimase versiooniga. Moldova on viinud oma finantsaruandluskorra, sealhulgas rakendusaktid, vastavusse ELi *acquis*'ga, sealhulgas raamatupidamisdirektiiviga, nagu seda on muudetud.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse aktsionäride õiguste muudetud direktiiviga ja ülevõtmispakkumiste direktiiviga ning tagab, et on võimeline rakendama äriühingute kestlikkuselase hoolsuskohustuse direktiivi alates ühinemiskuupäevast.
- Moldova on viinud oma kohustusliku auditeerimise alased õigusaktid, sealhulgas rakendusaktid, vastavusse auditidirektiivi viimase versiooniga ning on tõendanud avalike auditijärelevalveorganite süsteemi tugevust ja piisavat haldussuutlikkust ELi *acquis*' rakendamiseks ja selle nõuete täitmise tagamiseks.

7. peatükk „Intellektuaalomandiõigus“

- Moldova teeb kõik vajalikud õigusaktide muudatused, et tagada õiguste ammendumine ELi ja EMP tasandil kõigis valdkondades alates ühinemiskuupäevast.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi, tööstusomandiõigust ning intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist käsitleva ELi *acquis*'ga.
- Moldova tagab piisava haldussuutlikkuse, sealhulgas riikliku intellektuaalomandi ameti (AGEPI) puhul, intellektuaalomandiõiguste registreerimiseks ning esitab tõendid heade tulemuste saavutamise kohta nõuete täitmise tagamisel asjaomaste haldusasutuste poolt tsiviilõiguse ja asjakohasel juhul kriminaalõiguse abil.

8. peatükk „Konkurentsipoliitika“

- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse konkurentsipoliitika peatükiga hõlmatud ELi *acquis*'ga.
- Moldova on saavutanud piisava haldus- ja õigussuutlikkuse monopolidevastase võitluse, ühinemiste ja riigiabi kontrolli valdkonnas.
- Moldova on saavutanud monopolidevastase võitluse ja ühinemiste valdkonnas nõuete täitmise tagamisel häid tulemusi, mis hõlmavad ka rikkumiste tulemuslikku ja tõhusat halduslikku ja kohtulikku menetlemist, sealhulgas asjakohastel juhtudel hoiatavate karistuste kehtestamise kaudu.
- Moldova on saavutanud riigiabi kontrolli valdkonnas nõuete täitmise tagamisel häid tulemusi, mis hõlmavad ka abist eelnevalt teatamist, abimeetmete ja -kavade põhjalikku hindamist ning tõhusat *acquis*'ga vastavusse viimist, samuti tõhusate ja tulemuslike haldus- ja kohtulike järelmeetmete võtmist, sealhulgas nõudes asjakohastel juhtudel ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasi.

9. peatükk „Finantsteenused“

- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse *acquis*'ga panganduse ja finantskonglomeraatide valdkonnas, eelkõige seoses kapitalinõuete, finantskonglomeraatide järelevalve, hoiuste kaitse ning krediidasutuste reorganiseerimise ja likvideerimisega, ning on näidanud suutlikkust viia õigusaktid *acquis*'ga täielikult vastavusse enne ühinemiskuupäeva ning rakendada seda ja tagada selle nõuete täitmine alates ühinemiskuupäevast.
- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse *acquis*'ga kindlustuse (sealhulgas Solventsus II) ja tööandjapensionide, eelkõige elukindlustuse, edasikindlustuse, kindlustustoodete turustamise ning mootorsõiduki valdaja vastutuskindlustuse valdkonnas, ning on näidanud, et on valmis *acquis*'d ühinemiskuupäevast alates rakendama.
- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse *acquis*'ga finantsturutaristu valdkonnas, sealhulgas kliirimise ja arveldamise valdkonnas, eelkõige seoses arvelduse lõplikkuse ja finantstagatiskokkulepetega, ning on näidanud, et on valmis *acquis*'d ühinemiskuupäevast alates rakendama.
- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi *acquis*'ga väärtpaberiturgude, investeerimisteenuste ja investeringute juhtimise valdkonnas, eelkõige seoses finantsinstrumentide turgude raamistiku, prospektide, läbipaistvuse ja turu kuritarvitustega, ning on näidanud, et on valmis *acquis*'d ühinemiskuupäevast alates rakendama.
- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse *acquis*'ga digirahanduse valdkonnas, eelkõige seoses tegevuskerksuse ja krüptovaradega, ning on näidanud, et on valmis digirahanduse ja kestliku rahanduse alast *acquis*'d ühinemiskuupäevast alates rakendama.

- Moldova on tõendanud oma regulatiivsete ja järelevalveasutuste tugevust ja sõltumatust ning rangeid usaldusväärsusstandardeid kooskõlas erinevate valdkondlike õigusaktide nõuetega ning piisavat haldussuutlikkust finantsteenuste valdkonda käsitleva *acquis*’ rakendamiseks ja selle nõuete täitmise tagamiseks.

28. peatükk „Tarbijakaitse ja tervishoid“

- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi üldise tooteohutust ja tarbijakaitset käsitleva *acquis*’ga (sealhulgas erasektoris nõuete täitmise tagamist, garantiisid ning digitaalset sisu käsitlev ELi *acquis*), tagades tarbijate huvide kaitse, tarbijaohutuse, tarbijaorganisatsioonide suutlikkuse suurendamise, tõhusa nõuete täitmise tagamise ning õiguse heastamisele. Moldova on tõendanud, et tal saavad olema piisavad haldusstruktuurid, millel on ranged usaldusväärsusstandardid ja nõuete täitmise tagamise suutlikkus, sealhulgas vajalik sõltumatus, et tagada ühinemise ajaks nende nõuetekohane rakendamine.
- Moldova on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi õigusaktidega ja rahvusvaheliste kohustustega tubakatoodete tarbimise piiramise valdkonnas ning teinud suuri edusamme nende täielikul ja asjakohasel rakendamisel ja nõuete täitmise tagamisel.
- Moldova on viinud oma õigusaktid vastavusse ELi *acquis*’ga, mis käsitleb patsiendiõiguste kohaldamist piiriüleses tervishoius, verd, rakke, kudesid ja elundeid, inim- ja veterinaarravimeid ning meditsiiniseadmeid, ning on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse kogu ülejäänud rahvatervishoidu käsitleva ELi *acquis*’ga, samuti on ta tõendanud, et tal on olemas vajalik haldussuutlikkus ja usaldusväärsus, sealhulgas jätkusuutlik järelevalvesüsteem/-asutus ELi rahvatervishoidu käsitleva *acquis*’ nõuetekohaseks rakendamiseks ja selle nõuete täitmise tagamiseks, et saavutada ühinemise ajaks täielik vastavus.

* * *

Õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimisel ja ELi *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude jälgimine jätkub kogu läbirääkimisperioodi jooksul. EL rõhutab, et pöörab erilist tähelepanu kõikide eespool nimetatud konkreetsete küsimuste järelevalvele, et tagada Moldova haldussuutlikkus, suutlikkus viia lõpule oma õigusaktide *acquis*'ga vastavusse viimine kõikides käesolevas teemaplokis käsitletud valdkondades ning täiendavad edusammud nende rakendamisel ja nõuete täitmise tagamisel. Erilist tähelepanu on vaja pöörata kõnealuse teemaploki peatükkide ja teiste läbirääkimispeatükkide vahelistele seostele. Moldova õigusaktide vastavust ELi *acquis*'le ning *acquis*' rakendamise alast suutlikkust saab lõplikult hinnata alles läbirääkimiste hilisemas etapis. Lisaks kogu teabele, mida EL võib nõuda käesoleva teemaploki üle läbirääkimiste pidamiseks ja mis tuleb esitada konverentsile, kutsub EL Moldovat üles esitama assotsiatsiooninõukogule korrapäraselt üksikasjalikku kirjalikku teavet ELi *acquis*' rakendamisel tehtud edusammude kohta.

Kõiki eeltoodud kaalutlusi silmas pidades peab konverents sobival ajal käesoleva teemaploki juurde tagasi pöörduma.

Lisaks tuleb EL meelde, et ajavahemikul 7. oktoobrist 2026 kuni läbirääkimiste lõpuni võidakse ELis vastu võtta uusi õigusakte.